

Original Research

A Grounded Theory of Insecurity Feeling in Women during the Corona Pandemic

Gholamreza Tajbakhsh^{*1}

¹. Associate Professor, Department of Social Sciences, Grand Ayatollah Boroujerdi University, Boroujerd, Iran.
(Corresponding Author) tajbakhsh_gr@yahoo.com

Background & Purpose

The coronavirus is still unknown to the world and has hidden dimensions and consequences that need to be addressed by survey and case study research. There are no studies on women's insecurity in the corona pandemic, or its results have not been published yet. Because of the broad consequences of this disease for different groups, especially women, in different parts of the country, and challenges and problems that deserve attention and reflection, there is a need for research in this area. For this reason, we choose one of the regions in the country (Neyriz city in Fars province) to respond to the following questions:

1) What are the underlying reasons for women's Corona-related feelings of insecurity?; 2) What strategies do women use to deal with this feeling of insecurity?; 3) what are the consequences of women's Corona-related feelings of insecurity?; And 4) What are the dimensions of women's experience of insecurity?

Review of Literature

This study is more inspired by the theories of security analysts by the Copenhagen School, and undoubtedly, the most influential experts who addressed this variable are Barry Buzan and Ole Wæver. Buzan defines the starting point of security as subjective and based on the actors' decisions. He argued that security is known in the community because actors can refer

to it and view some events as threats. Simply put, the levels of security or insecurity depend on individuals' perceptions and their security-related appraisals. Barry Buzan once quotes John Locke in saying that the primary purpose of human beings in giving authority to the government is to preserve their property. Property here means life, survival, freedom, political and intellectual security, and financial security.

Method

Current research is an applied study in terms of purpose. The methodology used in this research is qualitative with the grounded theory approach, which aims to explore the semantic implications of insecurity feelings in women during the Corona pandemic. In the present study, in-depth interviews were used to collect data. After transcribing the interviews, the data were analyzed using three open, axial, and selective coding steps. We conducted interviews in summer 2020 in the city of Neyriz, Fars province. All participants signed the informed consent form. Each interview lasts approximately an hour and is carried out in public places such as offices, shopping centers, parks, and streets. The sample size consisted of 26 women in Neyriz selected among the statistical population.

Results

Causal conditions

Causal conditions refer to events that lead to a feeling of insecurity in women. In this article, the causal conditions of women's insecurity can be considered as gender role socialization (women's restrictions, learned fear).

Context

Contextual conditions are a specific set of conditions that accumulate at a particular time and place to set the stage for forming a phenomenon. (Strauss and Corbin, 2012, 154). In other words, the contextual conditions provide the context for women to feel insecure. In the present study, these conditions are the lack of institutional policy-making (poverty) and social anxiety and panic (media advertising, cyberspace).

Interfering conditions

Interfering conditions are those that alleviate, aggravate, or modify causal conditions. Thus, being controlled (psychological insecurity, lack of freedom) can be mentioned as an Interfering condition that intensifies the feelings of insecurity in the women in our study.

Strategies

Strauss and Corbin stated that the goal of the strategies in grounded theory is to manage, deal with, and show sensitivity to the phenomenon. The present study suggested dual strategies. These strategies include helplessness or despair (accepting the situation, tolerance), women's vulnerability (social exclusion, economic inequality).

consequences

The actions and reactions that take place to deal with the phenomenon will have consequences. In the present study, the conditions that create a sense of insecurity in the Corona pandemic will lead to four consequences, which are:

Psychological burnout (depression, distress), social isolation (social insecurity, internal insecurity), internalization of fear (feeling of death), distrust (pessimism).

Conclusion

Security is one of the basic human needs, which is most important after physiological needs. Security has a relative nature, which means that it varies depending on the individuals' lifeworld and lived experience. The feeling of security is a very complex and multidimensional concept that ignoring it will have adverse consequences, and its absence causes fear and panic, mistrust and distress in society. People in the community should feel physically and mentally peace in the Corona pandemics in the country. Still, in the meantime, the women's feeling of total security is fundamental due to their crucial educational role in the family and society.

According to Barry Buzan and Ole Waever, who proposed that the starting point of security is subjective and based on the actors' decisions, women, based on their interpretation of Corona pandemics, view the situation as a significant threat and catastrophe to their individual and social life. They see their financial, psychological, and social security at

risk, which these dimensions are clearly seen in the present study. Women's feelings of insecurity in the Corona pandemic were divided into four dimensions: feelings of insecurity (survival, financial, psychological, and social), and the results suggest that women have experienced feelings of insecurity in various areas.

References

- Tajbakhsh, G. (2021). Lived experiences of people in the face of Covid19. *Journal of Education and Community Health*, 4(7).
- Hosseini, M., Khazaie, S., & Golami, F. (2019). The lived experience of divorced women from the feeling of insecurity in everyday life. *Women Studies*, 10(30), 25-52.
- Movahed, M., & Hemmat, S. (2013). An Investigation of the Cultural and Social Factors Affecting Women's Feeling of Social Security. *Quarterly Journal of Women and Society*, 4(2), 55-83.

تحلیل داده بنیاد احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا

غلامرضا تاج بخش^۱

چکیده

ابعاد و پیامدهای پزشکی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کووید ۱۹ بسیار گسترده بوده است و نه تنها گریبانگیر افراد مبتلا به آن نیست. بلکه آثاری بسیار عمیق و وسیع بر بدنه اجتماع و کل جامعه گذاشته و احساس ناامنی آحاد جامعه به ویژه زنان را موجب گشته است. پژوهش حاضر درصدد است که تجربه احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا را بررسی نماید و به تفاسیر و دلالت‌های معنایی آن‌ها دست یابد. روش مطالعه این پژوهش، کیفی بوده و با رویکرد تئوری زمینه‌ای به بررسی موضوع می‌پردازد. داده‌ها از طریق مصاحبه عمیق گردآوری شده است. پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، تحلیل داده‌ها بر اساس مراحل سه گانه کدگذاری باز، محوری و گزینشی و به روش تحلیل خرد و سطر به سطر صورت گرفت. به کمک روش نمونه‌گیری نظری و هدف‌مند با ۲۶ نفر از زنان شهرستان نیریز استان فارس، مصاحبه شد. در این پژوهش راه‌برد نمونه‌گیری با حداکثر تنوع به کار گرفته شد و از زنان با طیف‌های مختلف سنی و جنسی و پایگاه‌های متفاوت اقتصادی و اجتماعی نمونه‌گیری تا رسیدن به حد اشباع نظری ادامه یافت. مقوله‌های محوری یافت‌شده در پژوهش عبارتند از: جامعه‌پذیری جنسیتی، هراس اجتماعی، فقدان سیاست‌گذاری نهادی، کنترل شدن، درماندگی، ازهم‌گسیختگی روانی، انزوای اجتماعی، ترس نهادینه شده و بی‌اعتمادی. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد زنان در پاندمی کرونا احساس ناامنی را در حوزه‌های مختلف (جانی، مالی، روانی و اجتماعی) تجربه نموده‌اند.

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۰۷

نوع مقاله: پژوهشی اصیل

واژگان کلیدی

احساس ناامنی، پاندمی
کرونا، نظریه زمینه‌ای، زنان

ارجاع به مقاله:

تاج بخش، غلامرضا. (۱۴۰۰). تحلیل داده بنیاد احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا. مطالعات زن و خانواده، ۹(۱)، ۱۶۲-۱۸۸
doi: 10.22051/JWFS.2021.34034.2579

مقدمه

امنیت، از مفاهیم بسیار مهم و رایج حیات بشری از گذشته‌های دور تا امروز بوده که ضمن پشت سر نهادن تحولات عمده در گذر زمان، نه تنها از اهمیت آن کاهش نیافته، بلکه هر روز بر اهمیت آن افزوده شده و ابعاد وسیع‌تری یافته است (گیدنز^۱، ۱۳۷۸: ۱۱۹). امنیت نیازی اساسی و همگانی است، اهمیت و ضرورت امنیت در پیوند ناگسستگی آن با زندگی است. امنیت از نیازها و ضرورت‌های پایه‌ای فرد و جامعه تلقی می‌شود که فقدان یا اختلال در آن، پیامدها و بازتاب‌های نگران‌کننده و خطرناکی به دنبال دارد (ترابی و گودرزی؛ ۲۳: ۱۳۸۳). به طوری که، انسان مدنی برای زندگی در جمع و دستیابی به مراتب بالای رشد، نیازمند امنیت و آرامش خاطری است که با رشد و نمو جرایم و انحرافات اجتماعی زمینه‌های ناامنی و شکل‌گیری کج‌روی در سطح جامعه بیشترین دلهره را ایجاد می‌کند (جاوید، ۱۳۸۵: ۱۱۹). احساس امنیت، فرآیند روانی و اجتماعی است که صرفاً بر افراد تحمیل نمی‌شود بلکه اکثر افراد جامعه براساس نیازها، علایق، خواسته‌ها و توان‌مندی‌های شخصیتی و روانی خود در ایجاد و از بین بردن آن نقش اساسی دارند (بیات، ۱۳۸۸: ۳۲).

ویروس منحوس کرونا در جهان امروز و آخرین سال قرن، از یک اپیدمی محلی در ووهان چین در شرق به صورت یک پاندمی جهان‌گیر تا غرب عالم امتداد پیدا کرد و از زمانی که کرونا و واژه کووید - ۱۹ در ذهن‌ها جا باز کرد، زندگی فردی و اجتماعی انسان دست‌خوش تغییرات عدیده‌ای شد. طوری که مردم برای ادامه زندگی با چالش‌هایی مواجه شدند و تمامی ابعاد زندگی‌شان تحت تأثیر قرار گرفت. کرونا ویروس، خانواده بزرگی از ویروس‌ها است که می‌تواند عامل بروز بیماری‌هایی مانند یک سرماخوردگی ساده تا بیماری‌های شدیدتری چون سندروم نارسایی تنفسی خاورمیانه یا اصطلاحاً مرس (MERS) و یا حتی شدیدتر از آن مثل سندروم حاد تنفسی سارس (SARS) شناخته می‌شود. این ویروس نوع جهش‌یافته‌ای از آنفلوآنزا است که با آنفلوآنزای فصلی متفاوت بوده و با توجه به این‌که افراد جامعه سابقه ابتلا به این نوع بیماری را نداشته‌اند این امر موجب نگرانی و وحشت بیشتر مردم شد.

کرونا با ویژگی‌هایی هم‌چون نامرئی بودن، جهانی بودن، ناشناخته بودن، دموکرات عمل کردن، چند وجهی بودن، پیامدهای گوناگون داشتن همراه است. بحران کرونا رویدادی اضطراری است که وضعیتی خطرناک و ناپایدار برای جوامع ایجاد کرده و باعث به وجود آمدن وضعیتی شده که برای مقابله با آن، به اقدامات اساسی و جدید نیاز است. (تاج‌بخش، ۱۳۹۹)

در بحث احساس امنیت باید به مقوله‌ی جنسیت توجه اساسی شود، چرا که بحث از امنیت با در نظر داشتن ساختارهای متفاوت دو جنس زن و مرد پرمایه خواهد بود. جنسیت به عنوان یک متغیر معنادار امنیت ملاحظه می‌شود و راهی را برای دیدگاهی نو از امنیت می‌گشاید و نشان می‌دهد که چگونه هویت، نیازهای

^۱. Giddnes

امنیتی فردی و جمعی را شکل می‌دهد (هوگنسن^۱، ۲۰۰۹ و ایکدا، ۲۰۰۴). بر این اساس یکی از گروه‌های اجتماعی که کم‌تر در متون مربوط به پاندومی کرونا بدان پرداخته شده و از زبان حال و احساسات و تجربیاتشان سخن به میان آمده است، زنان هستند. زندگی روزمره همواره از تفاوت‌ها و دیگری بودن‌های موجود در بدن‌ها، سنت‌ها و ایماژها سرچشمه می‌گیرد (دوسرتو^۲، ۱۹۹۷: ۲۹).

زنان سرمایه اجتماعی وسیعی برای جوامع به شمار می‌آیند که بدون آگاهی از مفهوم امنیت اجتماعی و شرایط تحقق آن نمی‌توان به پیشرفت و توسعه همه‌جانبه، امید چندانی داشت. بنابراین در صورتی که به امنیت اجتماعی زنان توجه نشود، مسئله‌های ذهنی مربوط به ناامنی و ترس از خطرات بالقوه، آنان را مورد تهدید قرار می‌دهد (موحد، ۱۳۹۲: ۵۸).

ابعاد و پیامدهای ویروس کرونا هنوز برای جهان ناشناخته است و ابعاد و پیامدهای پنهان زیادی وجود دارد که باید در تحقیقات ژرف‌انگر به آن پرداخته شود. مطالعات در حوزه احساس ناامنی زنان در پاندومی کرونا انجام نگرفته و یا نتایج آن منتشر نشده است و با توجه به گستردگی پیامدهای این بیماری برقرهای گوناگون به‌ویژه زنان در نقاط مختلف کشور، وجود چالش‌ها و معضلات فراوان مربوط به آن در خور توجه و تعمق است. بدین منظور، محقق با انتخاب یکی از مناطق کشور (شهر نی‌ریز در استان فارس) در صدد آن است دریابد احساس ناامنی زنان از کرونا چه دلایلی دارد؟ زنان برای مواجهه با این حس ناامنی چه استراتژی‌هایی را به کار می‌گیرند و پیامدهای احساس ناامنی کرونایی زنان چیست؟ هم‌چنین زنان چه ابعادی از احساس ناامنی را تجربه می‌نمایند؟

مروری بر ادبیات تجربی

نتایج پژوهش مرادی (۱۳۹۹) که در شهر تهران انجام گرفت نشان می‌دهد بحران کرونا، با تشدید رکود اقتصادی، کاهش ازدواج و افزایش نگرانی و عدم اطمینان نسبت به آینده، تأثیری جدی بر رفتار باروری داشته است و سطح باروری را کاهش خواهد داد. تاج‌بخش (۱۳۹۹) در پژوهشی کیفی با عنوان واکاوی تجارب زیسته مردم در بحران کرونا نشان داد که ویروس کرونا، هزینه‌های زیادی بر جامعه تحمیل نمود و سبک زندگی مردم در حوزه‌های گوناگون را با تحولات عظیم مواجه ساخت. یافته‌های پژوهش حسینی، خزایی و غلامی (۱۳۹۸) با عنوان تجربه زیسته زنان مطلقه از احساس ناامنی در زندگی روزمره نشان داد برچسب بیوه‌گی، هراس اجتماعی، بی‌خانمانی و فقدان حمایت اجتماعی احساس ناامنی را به دنبال داشته است. طعمه جنسی و کنترل مضاعف به منزله شرایط مداخله‌گر عمل نموده است. زنان در مواجهه با پدیده مذکور به استراتژی‌های استیصال، پرخاش‌گری زنانه و تمایل به خودکشی و مقاومت پنهان زنانه دست زده‌اند.

^۱. Hoogenson and Ikeda

^۲. De Certeau

احساس ناامنی زنان مطلقه در زندگی روزمره، ازهم گسیختگی روانی، دل‌زدگی از فضای عمومی و تبعیض را در پی داشته است. قادرزاده و درویش منش (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان مطالعه کیفی دلایل و پیامدهای بیماری به این نتیجه رسیدند که وجود بیماری، پیامدهایی هم‌چون ازهم‌گسیختگی خانوادگی و فشار مالی مضاعف را در پی دارد. مروری بر دیگر پژوهش‌های انجام شده، نشان از رابطه امنیت اجتماعی زنان با عوامل مختلفی دارد. یافته‌های پژوهش احمدی و کلدی (۱۳۹۱)، با عنوان «بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر سنندج و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن» حاکی از روابط معنادار بین امنیت محل سکونت و حمایت اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی زنان بوده و متغیرهای پای‌بندی مذهبی، پوشش مناسب، پایگاه اقتصادی - اجتماعی و رسانه‌های ارتباط فرهنگی، ارتباطی با احساس امنیت اجتماعی نشان دادند. نتیجه این‌که مؤلفه‌های امنیت محل سکونت و حمایت اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی زنان شهر سنندج رابطه دارند و هم‌چنین وضعیت نامناسب اقتصادی، مزاحمت‌های خیابانی و همسرآزاری مهم‌ترین دغدغه‌های بسیاری از زنان این شهر را تشکیل می‌دهد. یافته‌های پژوهش روشنی و همکاران (۱۳۹۴) نشان داد که زنان در مصاحبه‌ها، آرامش را در احساس امنیت خاطر و نداشتن دغدغه نگران‌کننده توصیف کرده‌اند. مقوله محوری حاصل امنیت تأمین نیازها بوده است. نتایج پژوهش زارعیان و همکاران (۱۳۹۹) با عنوان بررسی رابطه مشارکت اجتماعی زنان با احساس امنیت آنان در شهر ایلام نشان داد که بین ابعاد مختلف متغیر مشارکت اجتماعی و احساس امنیت، رابطه معنادار وجود دارد. رئیس ساداتی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان خشونت نسبت به زنان از منظر تفاسیر قرآنی با استفاده از روش تحلیل محتوا به بررسی دیدگاه قرآن نسبت به زن، خانواده و تحلیل شرایط ضرب و نمادهای مخالفت قرآن با خشونت علیه زنان اقدام کرده است. موحد و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان «مطالعه عوامل فرهنگی و اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان، به این نتیجه رسیدند که بین متغیرهای نگرش به حجاب، عزت نفس، وسایل ارتباط جمعی نوین، سرمایه فرهنگی آموزشی با احساس امنیت اجتماعی زنان، رابطه معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش جهانگیری و همکاران (۱۳۹۲) با عنوان «بررسی عوامل مؤثر بر امنیت اجتماعی زنان شیراز» نشان می‌دهد که وضعیت تأهل، رضایت از وضعیت ظاهری، حکایت خانواده، چگونگی برخورد دیگران و تعهد مذهبی از عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در زنان است که در این میان حمایت خانواده بیشترین تأثیر را دارد. رجایی و همکاران (۱۳۹۵)، در پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی مطالعه موردی: شهر ورامین» به این نتیجه رسیدند که بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت در جامعه رابطه معناداری وجود دارد. بدین صورت که با افزایش میزان سرمایه اجتماعی در اکثر محلات شهری، احساس امنیت اجتماعی نیز افزایش یافته و ضریب هم‌بستگی یافته‌ها نیز رابطه مستقیم و معناداری را نشان می‌دهد. یافته‌های پژوهش محمدی و همکاران (۱۳۹۵) نشان می‌دهد که احساس ناامنی زنان در فضاهای شهری محصول عواملی چون «تنش‌های ساختاری» و «جامعه‌هراسی»، و نیز برخی شرایط تسهیل‌کننده، مثل «مکان‌های پر برخورد» و «بازنمایی خود» است و احساس ناامنی پیامدهای فردی و اجتماعی دارد به

سبب این احساس زنان به تمهیدات پیش‌گرفته روی می‌آوردند. بل^۱ (۱۹۹۸)، در پژوهشی در استرالیا با عنوان «زنان و امنیت اجتماعی» به این نتیجه رسیده است که زنان به طور عموم از مواردی نظیر بیرون رفتن در شب، موقعیت‌های ابتدایی و یا انتهایی در سفرهای حمل و نقل عمومی مثل منتظر ماندن در یک ایستگاه اتوبوس یا پیاده روی از یک ایستگاه به سمت ماشین پارک شده، استفاده از پارکینگ‌های مرکز شهر به ویژه در شب و به‌ویژه اگر طبقاتی باشند، رانندگی تنها در شب، فضاهای باز و حومه‌ای و زیرگذرها و کوچه‌های بن بست و اهمله دارند (به نقل احمدی و کلدی، ۱۳۹۱: ۳). ویور^۲ (۲۰۱۰)، در پژوهشی در آمریکا با موضوع «تأثیر رابطه حمایت اجتماعی اطرافیان با میزان احساس امنیت اجتماعی» نشان داده است که حمایت اجتماعی با احساس امنیت زنان در رابطه است و زنانی که در خانواده خود مورد توجه همسر و حتی فرزندان خود هستند، احساس آرامش و امنیت بیشتری دارند و با شادی و نشاط بیش‌تر کارهای روزمره خود را پیگیری می‌نمایند (به نقل احمدی و کلدی، ۱۳۹۱: ۴). در مقاله‌ای تحت عنوان پاسخ‌های روان‌شناختی فوری و عوامل هم‌بسته در مرحله اولیه همه‌گیری بیماری ویروس کرونا در جمعیت عمومی چین در مجله بین‌المللی تحقیقات محیطی و بهداشت عمومی که در مارچ ۲۰۲۰ به چاپ رسیده است آمده است کرونا ویروس ۲۰۱۹ چالشی برای تاب‌آوری روان‌شناختی محسوب می‌گردد. آنها به منظور درک استرس، اضطراب، افسردگی و اثرات روان‌شناختی آنها در همه‌گیری در چین از ۳۱ ژانویه تا ۲ فوریه ۲۰۲۰ به صورت آنلاین با استفاده از نمونه‌گیری گلوله برفی، پرسش‌نامه ای را در اختیار مخاطبان قرار دادند. در مجموع ۵۳/۸ درصد پاسخ‌دهندگان اثرات روان‌شناختی همه‌گیری را متوسط تا شدید عنوان کردند. ۱۶/۵ درصد علائم متوسط تا شدید افسردگی را گزارش کردند؛ ۲۸/۷ درصد علائم اضطراب متوسط تا شدید را گزارش کردند و ۸/۱ درصد نیز سطح استرس متوسط تا شدید را گزارش کردند. (خبرنامه انجمن روان‌شناسی ایران، ۱۳۹۹: ۲۷).

چونتر^۳ (۱۳۹۹) در پژوهش خود عنوان می‌نماید که بحران کرونا شاید هنوز جهان را تغییر نداده، اما ضرورت تغییر جهان را گوشزد کرده است. در طول تاریخ، بیماری‌های همه‌گیر، انسان‌ها را مجبور کرده‌اند که به پرسش‌های مهم فکری پاسخ دهند. در دوره کرونا و پس از آن تغییرات عمده‌ای در نظام‌ها و قواعد اجتماعی شکل خواهد گرفت. ژیزک^۴ (۱۳۹۹) در مقاله‌ای ذکر می‌نماید که ما به یک فاجعه نیاز داشتیم تا به جامعه جایگزین بیندیشیم. بدون فاجعه کرونا قادر نبودیم در مورد مسائل اساسی جامعه بازاندیشی کنیم. نتایج پژوهش سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهد شیوع COVID-19 بر تمام اقشار جامعه به‌ویژه برای گروه‌های آسیب‌پذیر اجتماعی هم‌چون زنان، افراد مسن، افراد دارای معلولیت، جوانان، فقرا و مستمندان که در شرایط بدی به‌سر می‌برند تأثیر نامطلوبی بر جای می‌گذارد و باعث می‌شود نابرابری، محرومیت، تبعیض و بیکاری جهانی را در میان مدت و بلند مدت افزایش دهد (سایت سازمان بهداشت جهانی).

1. Bel

2. Weaver

3. Chutner

4. Zizek

وجه اشتراک پژوهش‌های ذکرشده، بررسی موضوع امنیت اجتماعی زنان می‌باشد، ولی با توجه به مطالعات مذکور به وضوح می‌توان عدم انجام پژوهش در ارتباط با احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا را دریافت. در نتیجه اهمیت این پژوهش در آن است که به صورت کیفی و به طور ویژه به این موضوع مهم در میدان وسیع تحقیق می‌پردازد.

مروری بر ادبیات نظری

برای درک صحیح مسائل امنیت می‌بایست ابتدا مفهوم آن را دریابیم اما از آن جا که امنیت مفهومی مبهم و چند وجهی است درباره معنای آن اختلاف نظر و تعاریف مختلفی وجود دارد.

امنیت از ریشه امن است که در مقابل بیم و هراس به کار برده می‌شود. معنا و مفهوم امنیت در واقع با امن یکی است. چنانچه «امن» را این‌گونه معنا و تبیین کرده‌اند: اطمینان و آرامش خاطر و ایمنی و خاطر جمع بودن. با این اوصاف و از آنجایی که امنیت از واژه امن گرفته شده است و با آن هم‌ریشه است و معنا و مفهوم هردو نیز، یکی می‌باشد. پس باید بگوییم که امنیت، مترادف است با در امان بودن، ایمنی، آرامش، آسودگی و خاطر جمعی که بالطبع با هرگونه ترس، بیم و هراس در تضاد است و هنگامی عینیت خواهد یافت که از عوامل و موجبات ترس و وحشت، اثری نباشد (لرنی، ۱۳۸۴: ۱۳۰). امنیت در لغت به معنای «نداشتن دلهره و دغدغه» است. بنابراین معنای لغوی امنیت، «رهایی از خطر، تهدید، آسیب، اضطراب، هراس، نگرانی یا وجود آرامش، اطمینان، آسایش، اعتماد، تأمین، ضامن است (ماندال^۱، ۱۳۷۹: ۴۴). در فرهنگ آکسفورد، امنیت اجتماعی به معنای ارتباط امنیت با جامعه نوعی سازمان‌دهی و یا امنیتی که شکل و ساخت اجتماعی یافته است، تعریف شده است (آکسفورد، ۲۰۰۰: ۱۲۲۷).

در تقسیم‌بندی موردنظر در این تحقیق ره‌یافت‌های مطرح شده در مقوله شناخت‌شناسی امنیت، را می‌توان به دو دسته رویکردها و نظریه‌های کلاسیک و رویکردها و نظریه‌های مدرن تقسیم کرد.

در رویکردها و نظریه‌های کلاسیک، عاملیت انسانی و نقش کنش‌گران اجتماعی در تولید و نقش‌آفرینی‌شان در تحقیق امنیت، نقش دولت به‌عنوان مهم‌ترین مرجع امنیت و نیز بر فرآیندهایی که از طریق آن، افراد، اجتماعات و تهدیدات به مثابه واقعیت‌های اجتماعی ساخته شده‌اند و تأثیر این ساختارها بر نگرانی‌های امنیت نظر دارند.

گرچه میان نظریه‌های فمینیستی تفاوت وجود دارد، اما همه آن‌ها بر این نکته تأکید دارند که ادبیات امنیت، از منظر مردانگی نوشته شده است (بیلیز^۲، ۲۰۰۸: ۵۰۰). در حالی که زنان قربانی اصلی خشونت و ناامنی هستند، به ندرت جایگاهی در مباحث امنیت دارند. ولی اگر دیدگاه‌های زنانه و توجه به ساختارهای جنسیتی دارد این مباحث شود، درک جدیدی از امنیت حاصل خواهد شد. از نظر فمینیست‌ها، ساختار جنسیتی ایجاد شده توسط جامعه که ساختارهای قدرت و سلطه است، از یک طرف ابزار توجیه خشونت علیه

^۱. Mandal

^۲. Biliz

زنان و از طرفی دیگر موجب ناامنی آنهاست (عسگری، ۱۳۸۲: ۳۶۹). فمینیست‌های فرائیبات‌گرا معتقدند که «مردسالاری، نه تنها به سرکوب زنان منتهی می‌شود، بلکه ارزش‌ها و رفتارهایی را در مردان القا می‌کند که خود، الگویی برای دیگر اشکال سرکوب هستند» (کرافت و تریف، ۱۳۸۱: ۳۶۴).

در رویکردهای مدرن، امنیت مفهومی نسبی و سیال است و در هر جامعه و عصری، معنای خاصی می‌یابد. در رویکرد انتقادی، فرض طبیعی بودن دولت به عنوان مرجع امنیت و عینی بودن تهدیدهای امنیتی رد می‌شود.

در این پژوهش در ارتباط با نظریه‌های احساس امنیت بیش‌تر از تئوری‌های تحلیل‌گران امنیت در مکتب کپنهاگ الهام گرفته شده است و بدون شک مهم‌ترین صاحب‌نظرانی که به این متغیر توجه داشته‌اند، باری بوزان و آل ویور می‌باشند. بوزان نقطه آغازین امنیت را ذهنی و مبتنی بر تصمیم بازیگران معرفی می‌کند. او بیان می‌کند که مسئله امنیت در اجتماع شناخته می‌شود، زیرا بازیگران می‌توانند به آن رجوع کنند و برخی پدیده‌ها را به عنوان تهدید نگاه دارند به سخن واضح‌تر، میزان و ضریب وجود امنیت یا ناامنی وابسته به نوع و سطح برداشت افراد و مرتبط با تحلیل‌ها و بررسی‌های امنیتی آن‌ها می‌باشد. باری، بوزان در سخنی از جان لاک نقل می‌کند که هدف اصلی انسان‌ها از این که خود را در اختیار دولت قرار می‌دهند، حفظ دارایی آن‌هاست. منظور از دارایی در این جا حیات، امنیت جانی، آزادی، امنیت سیاسی و فکری و امنیت مالی است.

روش‌شناسی تحقیق

تحقیق حاضر از نوع کاربردی محسوب می‌شود. روش مطالعه این پژوهش کیفی بوده و با رویکرد نظریه زمینه‌ای درصدد است به واکاوی دلالت‌های معنایی احساس ناامنی زنان در پاندومی کرونا بپردازد. در پژوهش حاضر جهت گردآوری داده‌ها از مصاحبه عمیق استفاده شد. قبل از شروع مصاحبه در مورد موضوع و هدف تحقیق و رعایت اصول رازداری و رضایت آگاهانه فرد تأکید شد و بدانها اطمینان داده شد که هویت آنها به طور کامل پنهان مانده، مطالب ضبط شده بعد از تجزیه و تحلیل و استخراج نتایج از بین خواهد رفت و همچنین هیچ‌اصراوری بر ذکر هویت واقعی آنها نشد. فرآیند مصاحبه در این پژوهش با محوریت سؤال‌هایی هم‌چون مشخصات و ویژگی‌های فردی نظیر سن، تحصیلات، شغل و... آغاز شد و سپس مواردی در مورد احساس ناامنی زنان در پاندومی کرونا پرسیده شد. پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها، تحلیل داده‌ها بر اساس مراحل سه‌گانه کدگذاری باز، محوری و گزینشی است. تحلیل داده‌ها به روش تحلیل خرد و سطر به سطر صورت گرفت. پس از انتزاع مفاهیم از گزاره‌ها، با یکدیگر مقایسه و مفاهیم مرتبط با عنوان یک مفهوم کلی‌تر به نام مقوله یک پارچه شدند.

مصاحبه‌های انجام شده با رضایت نمونه‌ها و زمان تقریبی هر مصاحبه حدود نیم ساعت و در اماکن عمومی مثل ادارات، فروشگاه‌ها، پارک‌ها و خیابان‌ها در شهرستان نی‌ریز در استان فارس انجام گرفت. از

میان جامعه آماری پژوهش که بانوان شهر نی‌ریز بودند، ۲۶ نفر به‌عنوان حجم نمونه در نظر گرفته شد. بر اساس نمونه‌گیری هدف‌مند، پژوهش‌گر برای رسیدن به نتیجه مطلوب‌تر و ارزیابی بهتر، تلاش نمود در انتخاب این حجم نمونه، نمونه‌ها ساکن شهر نی‌ریز باشند و تمام ویژگی‌های مورد انتظار تحقیق را پوشش دهند هم‌چون انتخاب مصاحبه‌شوندگان از سطوح متفاوت تحصیلی، شغلی، طبقه اقتصادی، محل سکونت، وضعیت تأهل و... به‌گونه‌ای که تجربه زیسته ناامنی در پاندمی کرونا داشته باشند که نیازهای پژوهش را به درستی پوشش دهند. پژوهش‌گر جهت اعتباریابی علمی یافته‌های پژوهشی، با بهره‌گیری از شیوه استانداردسازی اطلاعات به دست‌آمده به یادداشت کردن دقیق تمامی مطالب بیان شده از جانب مصاحبه‌شوندگان پرداخت و آن‌ها را در جریان تحلیل به طور کامل مد نظر قرار داد. جهت اطمینان‌پذیری، تمامی داده‌های به دست آمده توسط برخی از اساتید دانشگاه و افراد مطلع و کارشناس مورد بررسی قرار گرفت. هم‌چنین با استفاده از تکنیک کنترل اعضا تلاش گردید از طریق ارائه تحلیل داده‌ها و نتایج محتویات و مضامین مصاحبه‌ها به پاسخ‌گویان، واکنشهای آنان در مرحله گزارش نوشته‌ها آگاهی حاصل یابد.

یافته‌ها

توزیع فراوانی مصاحبه‌شوندگان برحسب شغل، به ترتیب عبارت است از ۵۱ درصد از پاسخ‌گویان خانه‌دار، ۲۲/۵ درصد شاغل در بخش خصوصی، ۱۰ درصد شاغل در بخش دولتی و ۱۶/۵ درصد دانش‌آموز یا دانشجو هستند. هم‌چنین ۴۵ درصد از مخاطبان دارای تحصیلات دیپلم و زیر دیپلم، ۲۵ درصد کارشناسی، ۲۷/۵ درصد کارشناسی ارشد، ۲/۵ درصد دارای تحصیلات حوزوی هستند. ۳۲/۵ درصد از پاسخ‌گویان در محدوده سنی ۲۰ تا ۳۵ سال، ۵۵ درصد در محدوده سنی ۳۶ تا ۵۰ سال و ۱۲/۵ درصد در محدوده سنی ۵۱ سال و بالاتر قرار دارند.

مفاهیم و مقولات استخراج شده

در این مرحله بخش‌هایی از مصاحبه که در رابطه با موضوع است استخراج شده و کدگذاری شده است. منظور از کدگذاری، استخراج فحوا و منظور اصلی کلام می‌باشد. در بخش بعدی، کدگذاری محوری انجام شده به این معنی که کدهایی که شباهت معنایی با یکدیگر داشتند، تحت عنوان یک مفهوم معرفی شده‌اند؛ که این مفاهیم، نماینده مفهومی یک یا چند کد می‌باشند و در پایان پس از استخراج مفاهیم محوری یک دسته‌بندی از مفاهیم ارائه داده شده است.

شرایط

از منظر استراوس و کوربین، شرایط، عبارت است از مجموعه‌ای از رویدادها و حوادثی که موقعیت‌ها و مسائل مربوط به یک پدیده را خلق می‌کنند. آنان در الگوی پارادیمی خود، توجه و تأکید جدی به عنصر کلیدی (شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، مقوله اصلی، راهبردها و پیامدها) دارند.

شرایط علی

شرایط سبب‌ساز یا علی به آن دسته از رویدادها و وقایعی اطلاق می‌شود که عامل به‌وجودآورنده احساس ناامنی زنان است. در این مقاله، شرایط علی احساس ناامنی زنان را می‌توان جامعه‌پذیری نقش جنسیتی (محدودیت زنان و آموزش ترس) دانست.

جامعه‌پذیری نقش جنسیتی

یکی از مسائل مهم جامعه‌شناسی معاصر، مسئله نابرابری‌های اجتماعی است و یکی از مباحث مهم نابرابری‌ها، مسئله نابرابری جنسیتی است که در سطوح مختلف جهانی مورد بررسی و بحث است. در اثر جامعه‌پذیری نقش جنسیتی که در خانواده رخ می‌دهد، دختر و پسر هر یک با هنجارهای جنسیتی - هنجارهای زنانه یا مردانه - اجتماعی می‌شود. بسیاری از این هنجارها از گذشته به میراث رسیده‌اند. در انتقال نقش‌های جنسیتی، مسئله این است که به دختر و پسر از همان کودکی تصورات و نگرش‌های چگونگی بودن در زندگی آینده ارائه می‌شود. دختر باید لطیف، مهربان، علاقمند به آشپزی و امور خانه‌داری، علاقه‌مند به نوزادان و کودکان و با محبت باشد، اما پسر باید قوی و قدرتمند، تا حدودی پرخاش‌گر، متمایل به زندگی بیرون از خانواده، بازی و ورزش باشد. این الگو خطوط زندگی آنها را تعیین می‌کند (اعزازی، ۱۳۸۷: ۱۹۰). یکی از نکات قابل تأمل در پاندومی کرونا، محدودیت‌های انجام‌شده برای زنان می‌باشد که نشئت گرفته از جامعه‌پذیری جنسیتی زنان است که در شرایط و فرهنگ‌های مختلف به گونه‌ای مطابق با آن شرایط و فرهنگ جلوه نموده است. نابرابری جنسیتی زنان در خلال فرآیند اجتماعی شدن و از طریق کارگزاران عمده آن (خانواده، محیط آموزشی و رسانه‌های گروهی) آموزش داده می‌شود.

لیلا ۴۵ ساله می‌گوید: "از زمان بچگی دختران را جوری آموزش می‌دادند که ترسو باشند، وابسته باشند و از این قبیل ولی پسران را طوری تربیت می‌کردند که مستقل، شجاع، جسور و ... باشند. به دلیل همین آموزش ترس، خیلی از بیماری کرونا می‌ترسم".

آسیه در این باره اظهار می‌نماید: "از زمان قرنطینه خانگی و تعطیلی مدرسه پسر، فشار مضاعفی بر روح و جسم من ایجاد شده، شوهرم اصلاً کاری به امور داخلی خونه نداره و تمام مسئولیت‌های قبلی و جدید بر دوش منه، چون ایشون اعتقاد داره اینها جزء وظایف ذاتی منه".

شرایط زمینه‌ای

شرایط زمینه‌ای، مجموعه خاصی از شرایط‌اند که در یک زمان و مکان خاص جمع می‌آیند تا بستر لازم برای شکل‌گیری پدیده را فراهم کنند. (استراوس و کوربین، ۲۰۱۲، ۱۵۴). به عبارت دیگر شرایط زمینه‌ای، زمینه و بستر را برای احساس ناامنی زنان فراهم می‌کنند. این شرایط در پژوهش حاضر عبارت‌اند از: فقدان سیاست‌گذاری نهادی (فقر و تنگ‌دستی)، اضطراب و هراس اجتماعی (تبلیغات رسانه‌ها، فضای مجازی).

فقدان سیاست‌گذاری نهادی

دولت‌ها در زمانی که ساختارهای موجود جامعه ظرفیت لازم و کافی را برای تأثیرگذاری مورد نظر نداشته باشند وارد حوزه سیاست‌گذاری حمایتی می‌شوند به نحوی که منافع آحاد مردم تامین شود و اصل مهم و اساسی در این روند حمایت نهادی آن است که شهروندان احساس عدالت اجتماعی، برابری و برخورداری از مزایای تغییر را داشته باشند. حمایت‌های اجتماعی و نهادهای حمایت‌گر و مشاوره‌ای نقش بسزایی در کاهش احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا دارند. منظور از حمایت اجتماعی و حمایت نهادی در بحران کرونایی، به معنای مراقبت و کمک کردن تسهیل‌گران و سازمان‌های رسمی و مردم‌نهاد به زنان عادی، زنان مبتلا، در معرض بیماری یا حتی بازماندگان می‌باشد. سازمان‌های متولی می‌بایست در حوزه‌های مختلف گروه‌های آسیب‌پذیر را شناسایی و نیازهایشان را بررسی کنند و از این رو در کنار رویکردهایی نظیر بیمار محور یا سلامت محور، حمایت‌های اجتماعی را جهت اقشار مختلف مردم بویژه سالمندان، کارتن‌خواب‌ها، کودکان کار، معتادان، بیماران خاص را نیز مد نظر قرار دهند. سارادر این باره اظهار می‌نماید: "بیکاری عده زیادی از زنان شاغل در مراکز خصوصی از جمله بنده، نتیجه روشن بیماری کووید ۱۹ است. معمولاً در این بحران، افراد سودجو از نیازهای معیشتی و اقتصادی امثال من سوءاستفاده کرده، مثلاً قصد کام‌جویی و تصاحب ما را دارند".

مرضیه نیز در این باره می‌گوید: "من می‌دونم که یکی از راه‌های جلوگیری از این ویروس استفاده از ماسکه ولی بی پولی و بی چیزی ما و بی توجهی مسئولین باعث میشه ما نتونیم مدام ماسکمون را تعویض کنیم."

اضطراب و هراس اجتماعی

اضطراب اجتماعی یا جمع‌هراسی منجر به تزلزل در تعامل و ارتباطات افراد در محیط اجتماعی می‌شود و با ایجاد اختلال در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی باعث سلب آرامش افراد شده، فعالیت‌ها و زندگی آنها را تحت الشعاع خود قرار می‌دهد. زمانی که در جامعه یک بیماری اپیدمی می‌شود، نه تنها بر سلامت جسمانی فرد تأثیر دارد بلکه سلامت اجتماعی و روانی جامعه را نیز تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. در چنین مواقعی هراس از بیمارشدن و اضطراب در این خصوص واکنش طبیعی است و در مواردی مثل

بیماری کرونا که کشورهای مختلف را درگیر نموده و باعث مرگ عده زیادی نیز شده است جای تعجب نیست اگر افرادی از این موضوع هراس داشته باشند. اما نکته‌ای که در این بین باید مورد بررسی قرار گیرد این است که این هراس تا چه حد مربوط به بیماری است و تا چه حد به عوامل مختلف دیگر.

فاطمه ۳۶ ساله می‌گوید: "روح و روان ما با کرونا پیوند خورده، هر وقت که اخبار مربوط به کرونا از صدا و سیما پخش میشه خیلی اضطراب می‌گیرم".

هستی اظهار می‌کند: "تو این شبکه‌های مجازی پر است از اطلاعات درست و غلط راجع به این بیماری و تأثیراتش، حساسی کلافه و سردرگم هستم. نمیدونم چی درسته، چی غلطه. بعضی وقتا از شدت استرس دچار تپش قلب میشم".

شرایط مداخله‌گر

شرایط مداخله‌گر عبارت است از مواردی که شرایط علی را تخفیف و یا تشدید و یا به نحوی تغییر می‌دهند (استراوس و کوربین، ۲۰۱۲، ۱۵۳). از این رو، می‌توان از عامل کنترل شدن (ناامنی روانی، عدم آزادی) به عنوان شرط مداخله‌گری که در تشدید احساس ناامنی زنان مورد مطالعه تأثیر می‌گذارد، نام برد.

کنترل شدن

قرنطینه خانگی، راهبردی کوتاه مدت برای مقابله با بیماری کووید ۱۹ است تا نظام برنامه‌ریزی در اوج شیوع بتواند تعداد و شدت ابتلا را در کنترل نظام سلامت قرار دهد. اما زمانی که اپیدمی از موقعیت بحرانی به مزمن تغییر وضعیت می‌دهد، دیگر راهبرد قرنطینه اگر چه در کوتاه مدت لازم و ضروری است اما در دراز مدت نتیجه‌ای جز فرسودگی، فرسایش توان و تحمل زنان و افزایش خشونت‌های خانگی در پی نخواهد داشت. با بازگشت زنان شاغل به خانه، در واقع آنها بخشی از آزادی‌های خود را از دست داده‌اند و بسیاری از این افراد از محدودیت‌ها و مزاحمت‌های اعضای خانواده خود شاک می‌هستند.

زینب ۲۵ ساله می‌گوید: "قبلا آزادی عمل خیلی زیادی داشتم و در مسیر رفت و برگشت از کار و یا در محل کار می‌تونستم با دوستانم قرار بذارم و اونا را ببینم ولی الان که خونه‌نشین شدم، خونواده‌م خیلی سخت‌گیری می‌کنند و دو چشمی مراقب من هستند و خیلی اجازه نمیدند با دوستانم در ارتباط باشم".

راهبردها

استراوس و کوربین هدف راهبردهای مورد نظر در نظریه زمینه‌ای را اداره کردن، نحوه برخورد و حساسیت نشان دادن نسبت به پدیده می‌دانند. در مطالعه حاضر، راهبردهای دوگانه‌ای پیشنهاد می‌شود. این راهبردها عبارتند از: در ماندگی یا استیصال (پذیرفتن شرایط، مدارا)، بی‌دفاعی زنانه (محرومیت اجتماعی، نابرابری اقتصادی).

استیصال

استیصال، مترادف درماندگی، تنگدستی، فقر، بیچارگی، عجز، خستگی، فرسودگی و ناتوانی می‌باشد. درماندگی جزء احساساتی گروهی از رفتارهای کلی رایج است که اکثر ما هنگامی که با رابطه نامطلوبی روبه‌رو می‌شویم، انتخاب می‌کنیم. رایج‌ترین نوع درماندگی که غالباً انتخاب می‌شود افسردگی است اما گزینه‌های دیگری نیز برای انتخاب وجود دارد مانند گوشه‌گیری، شکوه و گلایه، دیوانگی و ... هم‌چنین سایر گزینه‌های انتخابی می‌تواند نگرانی، اضطراب، ترس، وسواس و بیماری‌های جسمی باشد. درماندگی آموخته‌شده در علم روان‌شناسی به شرایطی اشاره می‌کند که در آن، افراد بر طبق تجربیات گذشته به این نتیجه می‌رسند که کوشش را با پیشرفت مرتبط نمی‌دانند. آنها یادگیرندگانی هستند که فکر می‌کنند هر کاری انجام دهند به موفقیت دست نمی‌یابند. این موضوع نخستین بار توسط مارتین سلینگمن^۱ مطرح گردید.

با توجه به شیوع ویروس کرونا و اطلاع افراد از مخاطرات و شیوه ابتلا، سبب اضطراب و استرس در بین بسیاری از افراد جامعه شد. احساس استیصال یا درماندگی از بیماری کرونا مضرت‌تر است و ممکن است زنان احساس درماندگی را بیان نکنند و حتی نسبت به آن هم هوشیار نباشند، اما عوارض خطرناکی می‌تواند برای آنان ایجاد کند.

نجمه ۳۹ ساله اظهار می‌نماید: "من می‌دونم که این بیماری جدی است و همه در معرض خطر قرار دارند اما دیگه خسته شدم از انجام اموری مثل شست‌وشوی دست‌ها یا استفاده از ماسک و دستکش و ...". فرشته نیز می‌گوید: "از زمانی که این بیماری سرو کله‌ش پیدا شده دچار وسواس فکری شدم، مدام در خونه در حال ضدعفونی کردن دستگیره درب اتاق و ... هستم."

بی‌دفاعی زنانه

در تاریخ اجتماعات انسانی، اهتمام به ایجاد سلسله مراتب اجتماعی و تعیین طبقات به معنای عام آن، بر حسب اختلاف افراد در لیاقت‌ها و شغل‌ها، سابقه‌ای طولانی داشته و هیچ جامعه‌ای را نمی‌توان یافت که در آن، قشرهای مختلف اجتماعی وجود نداشته باشد. از این رو، قشربندی اجتماعی ناظر بر نابرابری ساختارمند و سلسله مراتب هر جامعه است و بیان‌گر برخورداری یا محرومیت اقشار اجتماعی مختلف از مزایای سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی است. قشربندی ویژگی‌هایی از جمله: داشتن خصلت اجتماعی، قدیمی بودن، بین‌المللی بودن، پیامدها و نتایج ویژه داشتن و نیز اشکال و صور گوناگون را دارا است. (تاج‌بخش، ۱۳۹۴، ۱۷۳).

اگر چه کرونا ویروس، به شکل دموکراتیک عمل نموده، اقشار غنی و فقیر، باسواد و بی‌سواد، زن و مرد، شهری یا روستایی همگی در برابر آسیب‌پذیری آن وضعیت مشابه و یکسان دارند ولی مطابق بر دیدگاه تضاد به دلیل این‌که اقشار پایین جامعه به خاطر عدم برخورداری از وضعیت مالی مناسب، کم‌تر امکان تهیه کردن

^۱. Martin Seligman

و رعایت نمودن دستوراتالعمل های پزشکی را دارند و از طرفی به علت رکود فعالیت های اقتصادی و تعطیلی برخی مراکز تولیدی، باعث آسیب پذیری بیشتر این طبقه شده است.

زهره ۲۶ ساله می گوید: " پدرم را از دست دادم و مادر بیماری دارم که هزینه هاش بر دوش منه. از زمانی که کرونا سر و کله ش پیدا شد، من شغلم را که در یک تالار پذیرایی بود، از دست دادم. ما که پول نداریم شکم خودمون را سیر کنیم چطور می تونیم بریم وسایل بهداشتی و شوینده را تهیه کنیم و هر روز هم استفاده کنیم."

زهره اظهار می نماید: " ما زن ها نسبت به مردها خیلی بدبخت تر هستیم. در جایی که کار می کردم به دلیل این بیماری، اومدن طرح تعدیل نیرو را اجرا کردند و زن ها در این راه قربانی شده و اخراج شدند."

پیامدها

کنش و واکنش هایی که برای مقابله با مدیریت کردن پدیده صورت می گیرد، پیامدهایی را در پی خواهد داشت

(استراوس و کوربین، ۱۹۹۰، ترجمه محمدی، ۱۳۸۵، ۱۰۷). در پژوهش حاضر شرایطی که احساس ناامنی در پاندمی کرونا را به وجود می آورد، پیامدهای چهارگانه ای را به همراه خواهد آورد که عبارتند از: فرسایش روانی (افسردگی، ناراحتی، انزوای اجتماعی (ناامنی اجتماعی، ناامنی درونی)، نهادینه شدن ترس (احساس مرگ)، بی اعتمادی (بدبینی).

انزوای اجتماعی

کرونا ویروس پدیده ای پزشکی است که ابعاد اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی آن گسترده است. افراد و گروه های در معرض این ویروس همه، مردم هستند و افراد و گروه های خاصی را در بر نمی گیرد. پیامد آن تنها گریبانگیر افراد مبتلا به آن نیست؛ بلکه آثاری بسی عمیق و وسیع بر بدنه اجتماع و کل جامعه خواهد گذاشت. ترس ناشی از انتقال ویروس سبب کاهش در کمیّت و کیفیت ارتباطات، مراودات و پیوند میان خانواده ها گردیده است.

مهدیه ۴۱ ساله اظهار می کند: " همه چیز ما از جمله مهمانی های خانوادگی شبانه ما تحت تأثیر این ویروس قرار داره، از ترس مبتلا نشدن به این بیماری، از اسفند تا حالا خونه داداشم نرفتم."

لیلا نیز می گوید: " وقتی میخوام برای خرید از خونه خارج بشم در راه سعی می کنم خیلی فاصله ام را با بقیه رعایت کنم و مدام مراقب هستم اگه با همسایه یا آشنایی در راه برخورد کردم خیلی مختصر در حد یه سلام و احوال پرسی جزئی باشه و زود به بهانه ای از شون خداحافظی کنم."

فرسایش روانی

بیماری کرونا دنیا را با آسیب‌های شدید و جدی روبه‌رو کرده است. طبیعتاً زنان هم از این آسیب‌ها در هیچ جای جهان مصون نبوده‌اند و این آسیب‌ها شامل حال آنها هم شده است. لذا نه تنها سلامت جسمی آنها مورد آسیب قرار گرفته بلکه امنیت روانی آنها را هم مختل نموده است. عواملی از قبیل شرایط نابسامان اجتماعی و اقتصادی، عدم همدلی و همراهی مسئولان در حل مشکلات آسیب‌دیدگان، مشکلات تحصیلی، خانوادگی و ... باعث تقویت و تشدید نگرانی از وضع حال و آینده مبهم بیماری کرونا در همه عرصه‌های مربوط به حیات می‌شود و در نتیجه زنان را مستعد بیماری‌های روحی نموده است.

ماریه ۲۱ ساله می‌گوید: "از نظر روحی و روانی این بیماری باعث شده که دغدغه‌های زندگی‌ام بیشتر بشه و روح و روانم احساس آرامش نکنه، مثلاً تعطیلی‌های دانشگاه باعث شد از نظر تحصیلی خیلی ضربه بخورم البته اساتید از طریق مجازی زحمت خودشون را کشیدند ولی کلاس حضوری خیلی با کیفیت تر از کلاس مجازی است."

زهره اظهار می‌نماید: "شوهرم از زمانی که بیکار شده و اکثر اوقات تو خونه هست، مدام من را سرزنش میکنه و بد و بیراه میگه، ایشون مرا روانی کرده و آرامش قبلیم را ازم گرفته."

نهادینه شدن ترس

ترس، احساسی معمولاً ناخوشایند اما طبیعی است که در واکنش به خطرات واقعی ایجاد می‌شود. باید ترس را از دلشوره و اضطراب، که معمولاً بدون وجود تهدید خارجی رخ می‌دهد، جدا دانست. علاوه بر این ترس به رفتارهای خاص فرار و اجتناب مربوط است، در حالی که اضطراب، ناشی از تهدیدهایی است که مهارناپذیر و غیرقابل اجتناب تلقی می‌شوند. ترس معمولاً با درد ارتباط دارد. به طور کلی "ترس" عبارت است از عاطفه‌ای که به هنگام بروز یک مشکل یا مسئله به شکل یک محرک و نیرو عمل کرده، موجب آسیب دیدن به شخص شده، تمام تلاش و توانش را از او می‌گیرد.

پاندمی کرونا و شنیدن و دیدن صحنه‌های رعب‌آور و وحشت‌آفرین از افراد مبتلا به و فوتی باعث ترس شدید زنان می‌گردد.

ندا ۳۲ ساله می‌گوید: وحشت خاصی از تزریق آمپول و خوردن دارو و در نهایت فوت بر اثر بیماری کرونا دارم و مدام در استرس و ناراحتی و پریشانی به سر می‌برم."

فرشته اظهار می‌نماید: "یکی از آشناها بر اثر کرونا فوت کرد، از آن زمان تا الان همه‌اش کابوس مرگ میاد پیش چشمم، آخه افرادی که این جوری می‌میرند خیلی غریبانه خاک میشند، نه مراسمی، نه بزرگداشتی و..."

بی‌اعتمادی

سرمایه اجتماعی را در حکم ملاطی دانسته‌اند که اجزا و بخش‌های مختلف جامعه را به یک‌دیگر پیوند می‌دهد و یا آن را به مثابه روغنی دانسته‌اند که موجب روانی گردش امور اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی یک جامعه می‌شود که فقدان آن حیات اجتماعی را سخت، شکننده، کم دوام و پرهزینه خواهد کرد (غفاری، ۱۳۹۰: ۳۷۱).

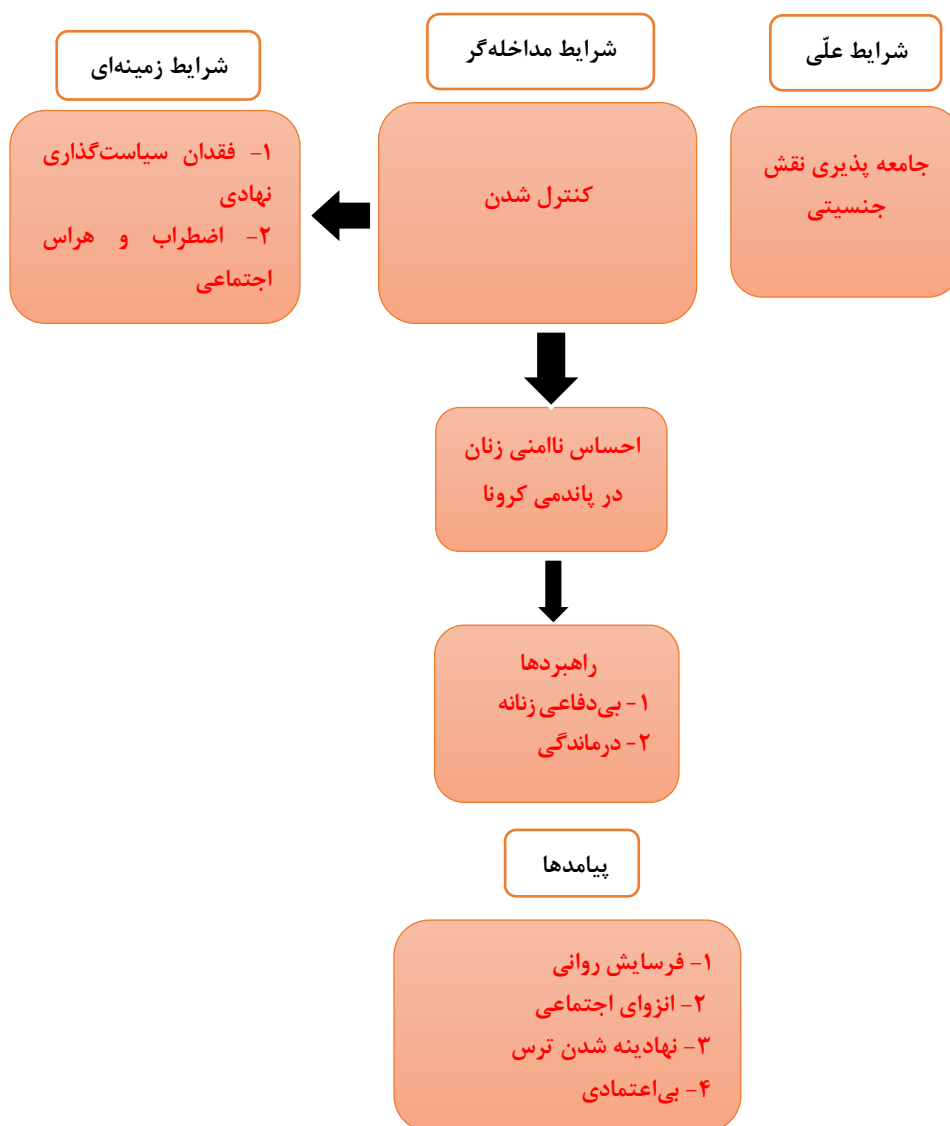
واژه اعتماد یکی از مؤلفه‌های بسیار مهم سرمایه اجتماعی می‌باشد که عبارت است از تمایل شخص به قبول ریسک در یک موقعیت اجتماعی که این تمایل بر حس اطمینان به این نکته ظریف است که دیگران به گونه‌ای که انتظار می‌رود عمل می‌نمایند و شیوه‌ای حمایت‌کننده درپیش خواهند گرفت. به تعبیر فوکویاما اعتماد، انتظاری است که در یک اجتماع منظم، صادق و دارای رفتار تعاونی خود را نشان می‌دهد. اعتماد به سه صورت خود را نشان می‌دهد: یا به عبارتی دارای سه نوع است: اعتماد بین فردی، اعتماد اجتماعی یا اعتماد تعمیم یافته و اعتماد به سازمان‌ها و نهادها.

نمودها و مصادیق بی‌اعتمادی و فرسایش سرمایه اجتماعی در بیماری کرونا قابل تبیین و مشاهده است به طوری که برخی از مردم به توصیه‌های مسئولان و کارشناسان نظام سلامت اعتنایی ندارند. زهره ۳۵ سال اظهار می‌نماید: "بنده به حرف مسئولان اعتمادی ندارم، هر وقت اخبار و صحبت‌های مسئولان راجع به بیماری کرونا را از طریق صدا و سیما دنبال می‌کنم تناقضات زیادی درشون می‌بینم یا می‌شنوم".

رویا در این باره می‌گوید: "برای مقابله با این بیماری تو کشورهای دیگه مردم با مسئولان همکاری خوبی کردند اما اینجا چون شفافیت یا اعتمادی نیست یا کم هست برای همین خیلی خوب عمل نکردیم. آخه گفتار درمانی باید جاش را به عمل درمانی بده".

مدل پارادیمی احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا

یکی از اهداف پژوهش حاضر رسیدن به یک مدل پارادیمی احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا بود. در این قسمت با عطف به این موضوع که با استفاده از روش‌های منسجم به مفاهیم و مقولات نهایی رسیده‌ایم، می‌توانیم روابط و نسبت بین مقولات را با یکدیگر در قالب یک مدل ارائه کنیم.

مدل ۱. مدل پارادیمی احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا

ابعاد احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا

در بخش دیگر پژوهش حاضر به منظور بررسی ابعاد احساس ناامنی زنان و پس از انجام مصاحبه‌ها و مکتوب سازی متن آن‌ها و پس از مراحل کدگذاری‌های سه‌گانه، چهار مقوله محوری عمده از آن‌ها استخراج شد که در جدول شماره (۱) ذکر شد.

جدول ۱. نتایج کلی کدگذاری‌های سه‌گانه ابعاد احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا

مقوله هسته	مقوله محوری عمده	مقوله محوری
احساس ناامنی زنان	احساس ناامنی اجتماعی	عدم استفاده از اتومبیل‌های مسافربر، هراس از تردد در مجامع عمومی، عدم رعایت مسائل بهداشتی از سوی برخی افراد، ترس از برقراری ارتباط با دوستان و آشنایان
	احساس ناامنی جانی	ترس از روبرو شدن با فرد ناقل کرونا، ترس از بیماری
احساس ناامنی اقتصادی	احساس ناامنی اقتصادی	ترس از دست دادن کار و شغل
	احساس ناامنی روانی	احساس درماندگی، احساس کنترل شدن، ترس از خشونت، اضطراب

در این پژوهش، احساس ناامنی اجتماعی هرگونه نگرانی از تهدید، ترس از حضور در خیابان و ... را شامل می‌شود. هم‌چنین هرگونه تهدید علیه جان زنان در مقوله احساس ناامنی جانی قرار می‌گیرد. احساس ناامنی اقتصادی شامل عدم اطمینان خاطر که از تأمین نیازهای مالی و مادی فرد حاصل گردد می‌شود هم‌چنین عدم احساس آرامش فرد از لحاظ هیجانی و عاطفی احساس ناامنی روانی تعریف می‌شود.

مطابق بر یافته‌های جدول شماره ۱، زنان در چهار حوزه اجتماعی، جانی، اقتصادی و روانی احساس ناامنی را در پاندمی کرونا تجربه می‌نمایند. اگر چه شاید مردان نیز در برخی از این حوزه‌ها احساس ناامنی را داشته باشند اما واقعیت غیر قابل کتمان آن است که به لحاظ فرهنگی و اجتماعی، زنان آسیب‌پذیرترین قشر جامعه در عصر پاندمی کرونا هستند. مقوله‌هایی چون وضعیت نامناسب اقتصادی، همسرآزاری، محدودیت در تعاملات و ارتباطات اجتماعی و ... از مهم‌ترین دغدغه‌های بسیاری از زنان به حساب می‌آید.

نتیجه‌گیری

نیاز به امنیت یکی از نیازهای اساسی انسان به شمار می‌رود که بلافاصله پس از نیازهای اساسی و فیزیولوژیکی قرار دارد که امری نسبی بوده و بر حسب زیست جهان اجتماعی کنش‌گران و تجربه زیسته افراد متفاوت است. احساس امنیت لازمه حیات بشری است به طوری که گاه احساس امنیت مهم‌تر از امنیت تلقی می‌گردد. احساس امنیت مقوله‌ای بسیار پیچیده و چند بعدی است که بی توجهی به آن پیامدهای ناگواری را در بر خواهد داشت و در فقدان آن، ترس و وحشت، بی‌اعتمادی و آشفتگی بر جامعه حاکم می‌شود. آحاد جامعه در شرایط کرونایی کشور باید احساس آرامش جسمی و روحی داشته باشند اما در این میان احساس امنیت همه‌جانبه زنان به علت نقش و جایگاه رفیع تربیتی و مهمی که در خانواده و جامعه بر عهده دارند، اهمیت بسیار زیادی دارد.

پژوهش حاضر در پی واکاوی تجارب زیسته، بسترها، زمینه‌ها، علل و پیامدها و ابعاد احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا با بهره‌گیری از روش‌شناسی کیفی (نظریه زمینه‌ای) و با ابزار مصاحبه عمیق در شهر نیریز فارس انجام گرفت. یافته‌های پژوهش مؤید آن است که در پاندمی کرونا، بواسطه فقدان حمایت نهادی، آن‌گونه که می‌بایست گروه‌های آسیب‌پذیر شناسایی و نیازهایشان بررسی شود، انجام نشده و بدرستی

چتر حمایتی سازمان‌های رسمی و غیر رسمی بر سرشان گسترده نشده است و این سازمان‌ها در ایفای نقش خود ناتوان مانده‌اند. به واسطه حفظ ساختارها و ارزش‌های کهن و نگاه کلیشه‌ای به نقش‌های زنانه و مردانه و جامعه‌پذیری جنسیتی، این امر باعث فشار مضاعف بر جنس زن در عصر کرونا شده و افزایش مسئولیت‌های وی را در پی داشته است. از زاویه نظریه جامعه‌پذیری جنسیت، فرایند جامعه‌پذیری، گرایش‌ها و هویت جنسی را به فرزندان انتقال می‌دهد که بر این مبنای معمولاً از زنان، تصویر آرام، مطیع، منفعل، عاطفی و وابسته و از مردان تصویری مستقل، استوار، شایسته، توانا و مصمم ترسیم می‌کند و در چنین شرایطی، زنان نقش جنسیتی سنتی مطیع و منفعل را می‌پذیرند (آزاده و دهقان فرد، ۱۳۸۵: ۱۶۱). این فرآیند جامعه‌پذیری ناقص می‌تواند در قوت بخشیدن ترس و احساس ناامنی در پاندمی کرونا مؤثر باشد.

از دیگر یافته‌های مهم، احساس ناامنی، انزوای اجتماعی و اضطراب و هراس اجتماعی است. به تعبیر چلبی، وجود هر نوع تهدید بی‌اعتمادی را افزایش می‌دهد و موجب کناره‌گیری از تعاملات اجتماعی می‌شود. به عبارت دیگر هنگامی که افراد با محیط‌های تهدیدکننده مواجه هستند، ممکن است واکنش‌های مختلف از خود نشان دهند، از جمله عدم اطمینان به دیگران، دوری جستن از مکانهای خاص، اخذ تدابیر حفاظتی، تغییر فعالیت‌های روزمره، کاهش مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و... (چلبی، ۱۳۹۰: ۲۹۰). اضطراب و هراس اجتماعی به وجود آمده در جامعه باعث به خطر افتادن سلامت اجتماعی و روانی زنان گردیده است و در نتیجه منجر به فرسودگی، درماندگی و فرسایش توان زنان، به واسطه بی‌قدرتی آنها به دلیل محرومیت‌های اجتماعی و اقتصادی و تجارب زیسته آنها در نابرابری‌های اجتماعی گردیده است.

مطابق بر نظر باری بوزان^۱ و آل ویور^۲ که نقطه آغازین امنیت را ذهنی و مبتنی بر تصمیم بازیگران معرفی می‌کند زنان با تفسیری که از وضعیت پیش آمده در پاندمی کرونا دارند از آن به‌عنوان یک تهدید و فاجعه عظیم برای زندگی فردی و اجتماعی یاد نموده، امنیت جانی، مالی، روانی و اجتماعی خود را در خطر می‌بینند که این ابعاد در تحقیق حاضر به روشنی دیده می‌شود. در تحقیق حاضر احساس ناامنی زنان در پاندمی کرونا چهار بعد قابل دسته‌بندی شد: احساس ناامنی (جانی، مالی، روانی و اجتماعی) و نتایج به‌دست آمده حاکی از آن است که زنان احساس ناامنی را در حوزه‌های مختلف تجربه نموده‌اند.

یافته‌های پژوهش حاضر با تحقیقات مرادی (۱۳۹۹)، تاج‌بخش (۱۳۹۹)، پژوهش سازمان بهداشت جهانی (۲۰۲۰)، ویور (۲۰۱۰)، محمدی و همکاران (۱۳۹۵)، حسینی، خزایی و غلامی (۱۳۹۸) هم‌گرایی دارد.

^۱. Buzan

^۲. Weaver

پیشنهادات

با توجه به بررسی بسترها و زمینه‌ها، علل اثرگذار، استراتژی‌ها و پیامدهای ناشی از احساس ناامنی زنان در پاندومی کرونا، پیشنهاد می‌کند که برای کاهش احساس ناامنی زنان و پیامدهای آن، باید بسترها و زمینه‌های اثرگذار بر آن در سطوح خرد و کلان مرتفع گردد. پیشنهاد می‌گردد با توجه به اهمیت موضوع و نگرانی آحاد جامعه به‌ویژه زنان، در چنین شرایطی هم‌فکری، هم‌دلی و همراهی بین نهادهای مدنی و حاکمیتی هم‌چون بهداشت و درمان، نهادهای اطلاع‌رسانی و همکاری مردم فهیم کشور برای درمان ماندن از تبعات ویروس کرونا که بسیار مخرب و ویرانگر است، صورت پذیرد.

یکی از پیشنهادها برای مهم برای افزایش احساس امنیت در بین زنان، بهره‌گیری از ظرفیت صدا و سیما است که با تولید برنامه‌های مختلف در جهت افزایش و توسعه احساس امنیت در بین زنان اقدام نماید. یکی دیگر از راهکارها برای کاهش احساس ناامنی زنان حمایت‌های رفاهی و اجتماعی سازمان‌های رسمی و غیر رسمی است به گونه‌ای که نیازمندی‌های مختلف آنها به‌ویژه معیشتی و اقتصادی تا جای ممکن مرتفع گردد. هم‌چنین یکی دیگر از راهکارهای اساسی و بنیادی در ارتقاء امنیت، تقویت فرهنگ اعتماد می‌باشد که ریشه در منابع فردی و ساختاری دارد. در این زمینه جهت بسترسازی برای اعتماد و به تبع آن افزایش احساس امنیت برنامه‌ریزان فرهنگی و اجتماعی با تقویت پایه‌های اعتماد بنیادین در بین آحاد جامعه می‌توانند اعتماد عام را در بین مردم و هم در بین نهادهای دولتی افزایش داده، از این طریق احساس امنیت را نیز تقویت کنند. در پایان نمی‌توان از نقش مراکز و نهادهای آموزشی و مذهبی هم‌چون مساجد و تکایای دینی که نقش قابل توجهی را در افزایش آگاهی اجتماعی مردم داشته‌اند، غفلت نمود زیرا با بهره‌گیری مناسب و بهینه از این مراکز می‌توان با افزایش سطح دانش و آگاهی اجتماعی مردم موجب ارتقای احساس امنیت زنان گردید. در پایان پیشنهاد می‌شود با توجه به این که احساس ناامنی زنان در طیف‌های مختلف سنی، شغلی، تحصیلی و اقتصادی ناشی از عوامل متفاوتی است، ضرورت دارد پژوهش‌گران در تحقیقات آتی به‌طور خاص یک طیف را انتخاب نمایند. هم‌چنین جا دارد مطالعه مقایسه‌ای بین مردان و زنان در خصوص موضوع پژوهش حاضر صورت گیرد.

محدودیت‌ها

۱. خلاء یا کمبود مطالعات جامع به دلیل جدید بودن موضوع کرونا باعث گردید منابع زیادی برای استناد و تقویت بحث و همچنین مقایسه نتایج وجود نداشته باشد.
۲. نتایج پژوهش حاضر قابل تعمیم به زنان ساکن در شهر نی‌ریز بوده است و در صورت نیاز به تعمیم به سایر شهرها با احتیاط و پژوهش کافی این کار صورت گیرد.
۳. این پژوهش به صورت مقطعی انجام شده است. به این دلیل، نتیجه‌گیری و تعمیم آن به زمان‌های دیگر را دشوار می‌سازد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: نویسنده مقاله کلیه نکات اخلاقی شامل عدم سرقت ادبی، انتشار دوگانه، تحریف داده‌ها و داده‌سازی را رعایت کرده است.

حمایت مالی: این پژوهش بدون حمایت مالی سازمان یا موسسه‌ای انجام شده است.

سهم نویسندگان: این پژوهش بصورت انفرادی انجام گرفته است.

تعارض منافع: در این مقاله هیچ تعارض منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی: بدین وسیله از تمامی کسانی که ما را در انجام این پژوهش بویژه اساتید محترم دانشگاه و پاسخگویان محترم در شهرستان نیریز فارس یاری رسانده‌اند، تشکر و قدردانی ویژه می‌نمایم.

منابع فارسی

افتخاری، اصغر و نصیری، قاسم (۱۳۸۳). روش و نظریه در امنیت پژوهی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.

([لینک](#))

احمدی محمد و کلدی، علیرضا (۱۳۹۱). بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر سنندج و عوامل اجتماعی

مؤثر بر آن. فصل‌نامه علمی پژوهشی زن و جامعه، (۳) ۴: ۱۹-۱. ([لینک](#))

اعزازی، شهلا (۱۳۷۷). جامعه‌شناسی خانواده با تأکید به نقش ساختار و کارکرد خانواده در دوران معاصر. تهران:

روشنفکران و مطالعات زنان. ([لینک](#))

بیات، بهرام (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی (با تأکید بر رسانه‌های جمعی، عملکرد

پلیس و بروز جرایم)، فصل‌نامه انتظام اجتماعی، (۱) ۵۱-۳۱. ([لینک](#))

بی‌زبان، علیرضا، تاج‌بخش، غلامرضا و مرادی نژاد، زینب (۱۳۹۱). بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و احساس

امنیت اجتماعی خانواده، مطالعه موردی: شهرستان خرم‌آباد. فصل‌نامه مطالعات امنیت اجتماعی، (۳۰) ۴:

۷۸-۵۳. ([لینک](#))

ترابی، یوسف و گودرزی، آیت (۱۳۸۳). ارزش‌ها و امنیت اجتماعی، مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی،

معاونت اجتماعی ناجا، تهران: گلیپوه. ([لینک](#))

تاج‌بخش، غلامرضا (۱۳۹۴). مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی جامعه هند، اصفهان: آسمان نگار. ([لینک](#))

تاج‌بخش، غلامرضا (۱۳۹۹). تجارب زیسته مردم در مواجهه با بیماری کرونا، فصل‌نامه آموزش و سلامت جامعه،

۴ (۷). ([لینک](#))

حسینی، محمدرضا، خزایی، سارا غلامی، فاطمه (۱۳۹۸). تجربه زیسته زنان مطلقه از احساس ناامنی در زندگی

روزمره، پژوهش‌نامه زنان، (۱۰) ۴: ۲۵-۵۲. ([لینک](#))

چوتتر، ایزاک (۱۳۹۹). بیماری‌های عالمگیر، چگونه تاریخ را تغییر می‌دهند؟. ترجمه هامون نیشابوری منتشر شده

در مجموعه مقالات ما و کرونا. تهران: آسو. ([لینک](#))

خبرنامه الکترونیکی انجمن روان‌شناسی ایران (۱۳۹۹). ویژه‌نامه مربوط به کرونا. ([لینک](#))

- راش، مایکل (۱۳۸۳) جامعه و سیاست، مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی سیاسی، ترجمه: منوچهر صبوری، تهران: سمت. (لینک)
- لرنی، منوچهر (۱۳۸۴). جامعه‌شناسی امنیت، تهران: رامین. (لینک)
- روشنی، شهره، غروی نائینی، نهل، باستانی، سوسن، (۱۳۹۴)، تجربه احساس آرامش زنان در زندگی زناشویی: مطالعه کیفی با رویکرد نظریه مبنایی، مطالعات زن و خانواده، (۳) ۲: ۸۹-۶۱. (لینک)
- رئیس ساداتی، ریحانه‌السادات (۱۳۹۲)، خشونت نسبت به زنان از منظر تفاسیر قرآنی، مطالعات زن و خانواده، (۱) ۱: ۱۵۸-۱۱۹. (لینک)
- زارعیان، منصوره، صفریگی، شهناز، قاسمی، یارمحمد و چاپکی، ام‌البنین (۱۳۹۹). رابطه مشارکت اجتماعی و احساس امنیت در زنان شهر ایلام، مطالعات زن و خانواده، (۸) ۱: ۲۴۵-۲۱۵. (لینک)
- ژیتک، اسلاوی (۱۳۹۹). تصمیمی که کرونا ویروس بر ما تحمیل کرده: کمونیسم جهانگستر یا قانون جنگل. ترجمه صالح نجفی. در مجموعه ویروس کرونا و فیلسوفان. تهران: آسو. (لینک)
- کلدی، علیرضا (۱۳۸۴). سرمایه اجتماعی و خانواده. مجموعه مقاله‌های نخستین سمپوزیم سرمایه اجتماعی و رفاه اجتماعی، تهران، انتشارات دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی. (لینک)
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۳). تجدد و تشخص، جامعه و هویت شخصی در عصر جدید. ترجمه ناصر موفقیان، تهران، نشر نی. (لینک)
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۶). جامعه‌شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، چاپ سوم، تهران: نی. (لینک)
- قادرزاده، امید و درویش منش، میدیا (۱۳۹۶). مطالعه کیفی دلایل و پیامدهای بیماری، مسائل اجتماعی ایران، (۸) ۱: ۷۳-۵۱. (لینک)
- قادرزاده، امید و خزایی، سارا (۱۳۹۳). مطالعه کیفی دلالت‌های معنایی احساس ناامنی زنان در فضاهای عمومی، زن در توسعه و سیاست، (۱۲) ۳: ۴۰۵-۴۲۵. (لینک)
- موحد، مجید و صغری، همت (۱۳۹۲). عوامل فرهنگی و اجتماعی مرتبط با احساس امنیت اجتماعی زنان. فصل‌نامه علمی پژوهشی زن و جامعه، (۴) ۲: ۸۲-۵۵. (لینک)
- مرادی، داوود (۱۳۹۹). بحران کرونا و تغییرات در رفتار باروری، کرونا و جامعه ایران، تهران، پژوهشگاه فرهنگ هنر ارتباطات. (لینک)
- ماندال، رابرت (۱۳۷۹). چهره متغیر امنیت ملی، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی. (لینک)
- محسنی تبریزی، علیرضا و خزان، نگار (۱۳۹۱). بررسی جامعه‌شناختی تأثیر اجتماعی بر احساس امنیت اجتماعی در بافت‌های فرسوده (مطالعه موردی محله شهید اسدی در منطقه ۱۳ شهرداری تهران). پایان‌نامه کارشناسی ارشد: دانشگاه تهران.
- عسکری، محمود (۱۳۸۵). امکان سنجی تعیین شاخص‌هایی برای اندازه‌گیری ضریب امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران، ماه‌نامه اطلاعات راهبردی، مرکز تحقیقات راهبردی دفاعی. (۴۴) ۴: ۱۴۵-۱۱۵. (لینک)
- غفاری غلامرضا (۱۳۹۰). سرمایه اجتماعی و امنیت انتظامی، چاپ اول، تهران، سازمان تحقیقات و مطالعات پژوهشکده انتظامی. (لینک)

نویسنده، منیژه (۱۳۸۸). امنیت اجتماعی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی. ([لینک](#))

References

- Ahmadi, M & Kaldi, A. (2012). A study of women's sense of social security in Sanandaj and the social factors affecting it. *Journal of Women and Society*, 3 (4): 1-19. (Text in Persian)
- Aazazi, S. (1998). *Sociology of the family with emphasis on the role of family structure and function in the contemporary era*. Tehran: Intellectuals and Women's Studies Publications. (Text in Persian)
- Askari, M, 2006. Feasibility study of determining indicators for measuring the national security coefficient of the Islamic Republic of Iran, *Strategic Information Monthly* - Center for Strategic Defense Research, 4.(44) : 76-96.(Text in Persian)
- Bayat, B. (2009). Investigating the Factors Affecting Tehran Citizens' Sense of Security (with Emphasis on Mass Media, Police Performance and Crime), *Social Order Quarterly*, 1(1). (Text in Persian)
- Bizaban, A. Tajbakhsh, G & Moradi Nejad, Z. (2012). The study of the relationship between social capital and the sense of social security of the family, a case study: Khorramabad city. *Social Security Studies Quarterly*, 4, (30):53-75. (Text in Persian)
- Barker, Chris (2003), *Cultural Studies*, London: Blackwell.
- Buzan, B & weaver, O. (1998). "*liberalism and security: the contradiction of the liberal leviathan*", copen hayen peace research in statue (COPRI) working papers.
- Chutner, I. 2020. How do global diseases change history? Hamoon Neyshabouri's translation published in our collection of articles and Corona. Published by Aso.
- De Certeau, M. (1997). *Practice of Everyday Life*, Translated by Steven Rendall, Berkeley, Los Angeles: University of California Press.
- Electronic newsletter of the Iranian Psychological Association. (2020). *Corona Special Letter* <http://iranpa.org/> (Text in Persian)
- Eftekhari, A & Nasiri, A. (2004). *Methods and Theory in Security Studies*, Tehran: Research Institute for Strategic Studies. (Text in Persian)
- Giddens, A. (1996). *Modernity and individuality, society and personal identity in the new age*. Translated by Nasser Movafeghian, Tehran, Ney Publishing. (Text in Persian)
- Giddens, A. 1997. *Sociology*, translated by Manouchehr Sabouri, third edition, Tehran: Ney Publishing. (Text in Persian)
- Glaser, B., G. & A. L. Strauss, (1967): *The Discovery of Grounded Theory, Sterategies for Qualitative Research*. London: Weidenfeild and Nicolson.
- Ghafari, G, 2011, *Social Capital and Disciplinary Security*, First Edition, Tehran, Publication of the Research and Studies Organization of the Disciplinary Research Institute. (Text in Persian)
- Hosseini, M, Khazaei, S & Gholami, F. 2019, The lived experience of divorced women from feeling insecure in daily life, *Women's Research Journal*, 10(4). 25-52. (Text in Persian)

- Rush, M. 2004. *Society and Politics, An Introduction to Political Sociology*, translated by Manouchehr Sabouri, Tehran: Samat.
- Roshani, S, Gharavi Naeini, N & Bastani, S, (2015), The experience of women feeling comfortable in married life: A qualitative study with a basic theory approach, *Women and Family Studies*, 3(2) 61-89., .(Text in Persian)
- Raiesi Sadati, R (2013), Violence against Women from the Perspective of Quranic Interpretations, *Women and Family Studies*, 1(1): 119-158.,.(Text in Persian)
- Lorne, M. 2005. *Sociology of Security*, Tehran: Ramin Publishing. .(Text in Persian)
- Jijack.S. 2020. *The decision imposed on us by the coronavirus: Global Communism or the Law of the Jungle*. Translated by Saleh Najafi. In the collection of Corona virus and philosophers. Site Aso.
- Kaldi, A, 2005. *Social Capital and Family. Proceedings of the First Symposium on Social Capital and Social Welfare*, Tehran, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences Publications. .(Text in Persian)
- Movahed, M & Hemmat, S. 2013. Cultural and social factors related to women's sense of social security. *Journal of Women and Society*, 4(2),: 55-82. (Text in Persian)
- Moradi, D, 2020, *Corona Crisis and Changes in Reproductive Behavior, Corona and Iranian Society*, Tehran, Institute of Communication Arts Culture. .(Text in Persian)
- Mandal, R. 2000. *The Changing Face of National Security, translated by the Institute for Strategic Studies*, Tehran: Institute for Strategic Studies.
- Mohseni Tabrizi, A.)2012(. *Sociological study of social impact on the sense of social security in worn-out areas (Case study of Shahid Asadi neighborhood in District 13 of Tehran Municipality)*. Master Thesis: University of Tehran . .(Text in Persian)
- Navidnia, M. 2009, *Social Security*, Tehran: Research Institute for Strategic Studies, First Edition.(Text in Persian)
- Qaderzadeh, O& Darvish Manesh, M. 2017, Qualitative study of the causes and consequences of the disease, *Iranian social issues*, 8(1), .(Text in Persian)
- Qaderzadeh, O& Khazaei, S. 2014, A qualitative study of the semantic implications of women's insecurity in public spaces, *Women in Development and Politics*, 12(3): 405-425. .(Text in Persian)
- Torabi, Y & Goodarzi, A. 2004. *Values and Social Security*, Proceedings of the Social Security Conference, NAJA Social Affairs, Tehran: Golpouyeh Publications, .(Text in Persian)
- Tajbakhsh, G. 2016. *An Introduction to the Sociology of Indian Society*, Isfahan: Asman Negar, .(Text in Persian)
- Tajbakhsh, G. 2021. Lived experiences of people facing coronary heart disease, *Quarterly Journal of Education and Community Health*, Winter Issue. .(Text in Persian)
- Zareian, M, Safarbeigi, S, Ghasemi,M& Chabaki, U (2020). The Relationship between Social Participation and the Feeling of Security in Women in Ilam, *Women and Family Studies*, 8 (1): 215-245., (Text in Persian). [[link](#)]